

Американска стопанска комора
Северна Македонија

Документ за јавни политики
**Препораки во врска со Нацрт-Царинскиот закон и
Нацрт-Законот за воспоставување на Националната едношалтерска
околина за Царина**

Скопје, септември 2026 година

Американската стопанска комора во Северна Македонија е бизнис асоцијација на околу 150 членки од најразличен спектар на бизниси, од мали претпријатија и локални компании до големи странски инвеститори, кои заедно обезбедуваат вработување за повеќе од 42.000 лица и остваруваат годишен приход повисок од 9 милијарди американски долари. Американската стопанска комора претставува платформа за застапување, вмрежување, размена на знаења и споделување најдобри практики со цел заедничко креирање на подобро деловно опкружување во земјата.

Американската стопанска комора во Северна Македонија е акредитиран член на Стопанската комора на Соединетите Американски Држави и на мрежата на Американски стопански комори во Европа, организација која претставува 50 Американски стопански комори од 48 земји во Европа и Евроазија.

1. Извршно резиме

Американската стопанска комора во Северна Македонија (АмЧам) ги поздравува двата нацрт-закона како значаен чекор во усогласувањето со Царинскиот законик на Унијата.

За реформата да ги постигне очекуваните ефекти, усогласувањето треба да биде целосно преточено во националното законодавство и придружено со јасни, предвидливи и практично применливи правила.

Во таа насока, АмЧам ги издвојува следните клучни препораки:

- Да се утврдат пократки и диференцирани рокови за одлучување, наместо рокот од 120 дена да се применува како општо правило за секое барање.
- Да се обезбеди соодветна национална правна основа за правилата што во Европската Унија се содржани во Делегираната регулатива и во Регулацијата за спроведување, со прецизно разграничување на прашањата што ќе се уредат со закон и со подзаконски прописи. Подзаконските прописи треба да бидат донесени навремено и придружени со соодветен преоден режим.
- Да се воспостават предвидливи правила за надоместоците и каматите, така што надоместоците ќе се утврдуваат според однапред објавена тарифа, а каматните стапки ќе се усогласат со Царинскиот законик на Унијата.
- Да се воспостави јасен механизам за утврдување привремена царинска вредност и за царински третман на последователните прилагодувања на трансферните цени меѓу поврзани лица.
- Да се воспостават јасни правила и единствен протокол за размената на дополнителни информации што економските оператори не се должни да ги достават, при што редовната или автоматизираната размена и пристапот до нивните компјутерски системи задолжително ќе се засноваат на пишан договор со однапред утврдени цел, опфат, услови за пристап и мерки за заштита на податоците и сајбербезбедност.
- Да се обезбедат целосно електронско постапување и функционална поврзаност со Националната едношалтерска околина за царина, без паралелно доставување на истите документи во хартиена форма.
- Пред почетокот на примената да се обезбедат јавно достапни упатства, навремени обуки и практични работилници за економските оператори.

2. Вовед

Подготовката на Нацртот на Царинскиот закон и на Нацртот на Законот за воспоставување на Националната едношалтерска околина за Царина претставува значаен чекор во натамошното усогласување на националното царинско законодавство со Царинскиот законик на Унијата — Регулација (ЕУ) бр. 952/2013. Реформата треба да придонесе за модернизација и дигитализација на царинското работење, поголема правна сигурност и поедноставување на постапките за економските оператори и царинскиот орган.

Сепак, транспонирањето на правото на Европската Унија е неопходен, но само почетен чекор. Ефектите од реформата ќе зависат од нејзината доследна и навремена имплементација, вклучително и од донесувањето на потребните подзаконски прописи,

функционалноста и поврзаноста на електронските системи, административниот и техничкиот капацитет на институциите, како и од навременото информирање и подготовка на економските оператори. Во Извештајот за Северна Македонија за 2025 година, Европската комисија нагласува дека царинската унија бара не само законодавно усогласување, туку и соодветен капацитет за примена и спроведување и интероперабилност со електронското царинско опкружување на ЕУ. Комисијата дополнително укажува на потребата од понатамошно консолидирање и примена на националните царински ИТ-системи, како и од зајакнување на човечките капацитети, особено во областа на информатичките технологии.

Во рамките на своето членство, АмЧам спроведе консултации со компаниите членки. Одредбите од двата нацрт-закона беа разгледани во однос на Царинскиот законик на Унијата, Делегираната регулатива (ЕУ) 2015/2446, Регулацијата за спроведување (ЕУ) 2015/2447, Регулацијата (ЕЗ) бр. 1186/2009, како и постојното национално царинско законодавство и неговата примена. Посебно внимание беше посветено на практичната применливост на предложените решенија и нивното влијание врз секојдневното работење на економските оператори.

Препораките се организирани во четири целини. Хоризонталните препораки се однесуваат на спроведувањето на реформата во целина. Коментарите по одделни одредби се претставени хронолошки, според редоследот на членовите во нацрт-законите, и содржат конкретни предлози за нивно изменување и дополнување. Препораките што, според оценката на деловната заедница, имаат значајно финансиско влијание и особено значење за правната сигурност, предвидливоста и ефикасната примена на новите законски решенија се означени во текстот како клучни препораки. Посебно поглавје е посветено на разграничувањето меѓу законската и подзаконската материја, додека последното поглавје се однесува на Нацртот на Законот за воспоставување на Националната едношалтерска околина за царина.

Целта на документот е да придонесе кон донесување јасни, предвидливи и практично применливи законски решенија, како и кон навремена и координирана подготовка на надлежните институции и деловната заедница за нивната примена.

Иако усогласувањето на царинските стапки со Заедничката царинска тарифа на Европската Унија не е предмет на овие нацрт-закопи, туку на Законот за Царинската тарифа, тоа претставува дел од истата реформска агенда. АмЧам го поздравува дополнителното намалување и усогласување на царинските стапки за 70 суровини и репроматеријали и препорачува овој процес да продолжи и за други тарифни линии, за прехранбени производи за кои, врз основа на соодветна анализа, ќе се утврди дека усогласувањето нема негативно да влијае врз домашните производители.

3. Хоризонтални препораки за спроведување на реформата

3.1. Дигитална и техничка подготвеност

Двата нацрта ја претпоставуваат целосната функционалност на царинските електронски системи и нивната меѓусебна поврзаност. Согласно членот 211 од Нацрт-Царинскиот закон, електронските системи треба да бидат воспоставени до 1 јануари 2028 година, а Законот се применува од 1 октомври 2028 година.

Препорака:

Техничките спецификации за царинските системи и за Националната едношалтерска околина да се објават најдоцна девет месеци пред почетокот на примената на Законот, а целосно функционална средина за тестирање да им биде достапна на економските операторите најдоцна шест месеци пред тој датум.

Царинската управа да објави извештај за подготвеноста и интероперабилноста на системите пред почетокот на примената.

Министерството за финансии, најдоцна шест месеци пред почетокот на примената на Законот, да објави план за усогласување со другите поврзани реформи, вклучително и со воведувањето на електронската фактура, со цел да се избегне двојно доставување на истите податоци.

3.2. Упатства, обуки и практична примена

Нацртот воведува нови институти и значително ги надградува постојните решенија. Нивната примена бара приспособување на интерните процедури, информациските системи и документацијата на економските оператори, како и обучен кадар во царинската служба. Без јасни упатства и навремена обука, новите решенија тешко ќе се применуваат во практиката, а очекуваните ефекти од реформата може да изостанат.

Препорака:

Царинската управа најдоцна шест месеци пред почетокот на примената на Законот да објави јавно достапни упатства за новите институти и поедноставувања.

Обуките и практичните работилници за економските оператори да започнат најдоцна три месеци пред почетокот на примената и да продолжат во првата година од неговата примена.

3.3. Царинска вредност и трансферни цени — институционален дијалог

Односот меѓу трансферните цени и царинската вредност веќе создава практични предизвици и за економските оператори и за Царинската управа, а одредени прашања се предмет и на постапки пред надлежните органи.

Препорака:

Министерството за финансии и Царинската управа да одржат консултативна средба со АмЧам и другите деловни асоцијации за практичните предизвици и за можностите за воспоставување предвидлив механизам за третман на последователните прилагодувања на трансферните цени.

При подготовката на конкретното предлог-решение да се земат предвид релевантните одредби од Царинскиот законик на Унијата, судската практика на Судот на правдата на Европската Унија и насоките на Европската комисија, како и да се побараат насоки и стручно појаснување од Генералниот директорат за даноци и царинска унија на Европската комисија (DG TAXUD).

4. Препораки по одделни одредби од Нацрт-Царинскиот закон

Член 8

Размена на дополнителни информации меѓу царинскиот орган и економските оператори

Членот 8 уредува можност царинскиот орган и економските оператори да разменуваат информации што не се бараат согласно царинските прописи, и тоа особено заради препознавање и справување со ризиците. Се уредува и дека размената може да се врши врз основа на пишан договор и дека може да вклучува пристап до компјутерските системи на економскиот оператор.

Одредбата не бара да се определат конкретната цел и оправданоста на размената, обемот на податоците, начинот на доставување и мерките за заштита.

Препорака 1 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во изречно предвиден подзаконски пропис да се воспостави единствен протокол според кој, пред воспоставувањето на размената, се определуваат конкретната цел и потребата од податоците, нивниот неопходен обем, безбедниот начин на доставување, овластените лица за пристап, роковите за чување и безбедно бришење, како и техничките и организациските мерки за заштита на податоците и сајбербезбедност.

Размената што се врши редовно или автоматизирано, што опфаќа доверливи деловни податоци или што вклучува пристап до компјутерските системи на економскиот оператор, задолжително да се заснова на пишан договор.

Поединечната размена надвор од таков договор да се врши врз основа на конкретно пишано барање и изречна согласност на економскиот оператор.

Бидејќи предмет на размена се информации што економскиот оператор не е должен да ги достави, оваа размена мора јасно да се разграничи од задолжителното доставување податоци во царинската контрола. Протоколот на размена и пишаниот договор обезбедуваат доказ за доброволноста и однапред ги утврдуваат целта, опфатот и условите. Тоа е особено важно кога се споделуваат податоци за цени, добавувачи и синџири на снабдување, или кога се овозможува пристап до системите на операторот.

Пристапот до информациските системи на економскиот оператор отвора и прашање на безбедноста на информациите. Секој надворешен пристап претставува дополнителна точка на изложеност во системот на операторот, а во недостиг на утврден технички протокол не е определено ниту како се врши автентикацијата, ниту кој има пристап, ниту како се води евиденција за пристапите. Од друга страна, доверливите деловни податоци пренесени кај царинскиот орган стануваат дел од неговата информациска средина, поради што одговорноста за нивната заштита се дели меѓу двете страни. Таквата поделба на одговорноста, како и постапувањето во случај на инцидент, може да се утврди единствено со пишан договор.

Ставот (2) ја утврдува доверливоста, но дозволува таа да се исклучи со согласност на страните. Сепак, во неформална размена таквата согласност не е ниту дадена во определена форма ниту докажлива. Оттука, задолжителниот пишан договор и јасно воспоставениот протокол за размена не ја ограничуваат соработката, туку обезбедуваат правна сигурност и отчетност за двете страни.

Член 11

Електронски системи

Членот 11 предвидува дека Царинската управа развива, одржува и употребува електронски системи за размена и чување информации во согласност со овој закон. Одредбата не го зема предвид Законот за Националната едношалтерска околина за царина, со кој се уредува воспоставувањето на Националниот едношалтерски систем за царина.

Препорака 2:

Членот 11 да се дополни и да гласи: „Царинската управа развива, одржува и употребува електронски системи за размена на информации и за чување на таквите информации во согласност со овој закон и со Законот за Националната едношалтерска околина за царина.“

Националниот едношалтерски систем претставува значаен дел од електронската инфраструктура преку која се спроведуваат царинските постапки. Изречното повикување ќе ја обезбеди нормативната поврзаност меѓу двата закона и ќе спречи раздвојување на правилата што ја уредуваат електронската размена на податоци.

Член 12 став (4)

Определување на лицата за кои регистрацијата во царинското подрачје не е задолжителна

Членот 12 став (4) предвидува дека царинскиот застапник не мора да биде регистриран во царинското подрачје кога настапува за сметка на лица за кои таквата регистрација не е задолжителна. Нацрт-законот не определува кои се тие лица.

Препорака 3:

Во Законот изречно да се определи што се подразбира под лице за кое регистрацијата во царинското подрачје не е задолжителна, со опфат кој ги покрива сите категории лица за сметка на кои настапува царинскиот застапник.

Одредбата воспоставува исклучок од општото правило за регистрација на царинскиот застапник, но неговата примена ја условува со статусот на лицето што се застапува, без да овозможи од текстот на Законот јасно да се утврди на кои лица се однесува. Истовремено, обврската за регистрација во царинското подрачје е предвидена на повеќе места во Нацрт-законот и за различни категории лица. Тоа создава правна несигурност и ризик од различно толкување и нееднаква примена во практиката.

Член 13 став (4)

Посебни случаи во кои не се бара доказ за полномошно

Членот 13 став (4) предвидува дека во посебни случаи царинскиот орган не бара обезбедување доказ за полномошното на царинскиот застапник. Од одредбата не може да се утврди кои случаи се сметаат за посебни, ниту дали тие дополнително ќе бидат уредени со подзаконски акт.

Препорака 4:

Во членот 13 став (4) да се прецизираат посебните случаи во кои царинскиот орган не бара доказ за полномошно или изречно да се предвиди со кој пропис и врз основа на кое овластување тие ќе бидат утврдени.

Со членот 13 став (4) се транспонира членот 19 став (2), втор потстав, од Царинскиот законик на Унијата. Членот 20 точка (б) од Законикот ја овластува Европската комисија со делегиран акт да ги утврди случаите во кои царинскиот орган не бара доказ за полномошно. Нацрт-законот, меѓутоа, не предвидува соодветно овластување за уредување на овие случаи со подзаконски акт, а прашањето не е доуредено ниту со Делегираната регулатива (ЕУ) 2015/2446 ниту со Регулотивата за спроведување (ЕУ) 2015/2447.

Без определување на овие случаи не може однапред да се утврди кога царинскиот орган нема да бара доказ за полномошно, што создава правна несигурност и можност за нееднаква примена.

Член 14 ставови (6), (7) и (8)

Рок за донесување одлука и негово продолжување

Членот 14 став (6) предвидува царинскиот орган да донесе одлука најдоцна во рок од 120 дена од прифаќањето на барањето. На тој рок му претходи рокот од 30 дена во кој се проверува дали се исполнети условите за прифаќање. Во краен случај, од поднесувањето на барањето до одлуката може да поминат до 150 дена, без дополнителните продолжувања.

Препорака 5 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Наместо единствен рок, да се утврдат пократки и диференцирани рокови за одлучување во зависност од видот и сложеноста на барањето.

За стандардните барања и за постапките за кои според постојното законодавство се одлучува во рок од 30 дена, тој рок да се задржи, освен ако природата или сложеноста на конкретната постапка објективно бара подолг рок. Рокот од 120 дена да претставува краен рок за посложените постапки.

Доколку сите поединечни рокови не можат да се утврдат во членот 14, соодветни пократки рокови да се определат во посебните одредби со кои се уредуваат конкретните одобренија и постапки.

Членот 22 став (3) од Царинскиот законик на Унијата предвидува одлуката да се донесе без одлагање, а најдоцна во рок од 120 дена. Тоа е максимален, а не задолжителен рок, и не го спречува националниот законодавец да утврди пократки рокови таму каде одлуката објективно може да се донесе побрзо.

Општата примена на рокот од 120 дена би претставувала понеповолно решение во однос на постојните постапки. Наместо административно однесување, таа може да предизвика одложувања во започнувањето нови деловни активности, користењето царински поедноставувања и навременото спроведување на тековните и планираните операции. За мала и отворена економија, брзината и предвидливоста на административните постапки се значајни за континуитетот и ефикасноста на работењето, контролата на трошоците и конкурентноста на постојните економски оператори, а истовремено придонесуваат и кон инвестициската привлечност на земјата.

Дополнително, ставовите (7) и (8) од нацрт-Законот уредуваат одделни можности за продолжување на рокот, но не ги содржат сите случаи и правила од членот 13 од Делегираната регулатива 2015/2446. Особено не е определено како се пресметува рокот кога, по прифаќањето на барањето, царинскиот орган ќе побара дополнителни информации.

Препорака 6:

Во членот 14 изречно да се внесе правилото од членот 13 став (1) од Делегираната регулатива 2015/2446: кога по прифаќањето на барањето царинскиот орган ќе побара дополнителни информации, на барателот му определува рок за доставување што не може да биде подолг од 30 дена, рокот за одлучување се продолжува за тој период, а барателот се известува за продолжувањето.

Согласно националната номотехничка практика, роковите, основите за нивно продолжување и процесните обврски треба да бидат уредени во Законот. Тоа ќе обезбеди еднообразна примена.

Член 14 став (11)

Рок за изјаснување пред донесување неповолна одлука

Членот 14 став (11) го уредува правото на барателот да биде известен за причините врз кои царинскиот орган има намера да заснова одлука со негативни последици и да се изјасни за нив, при што изјаснувањето се дава „во пропишан рок“, а тој рок не е пропишан.

Препорака 7:

Зборовите „во пропишан рок“ да се заменат со изречно утврден рок од 30 дена, согласно членот 8 став (1) од Делегираната регулатива 2015/2446.

Во Законот да се внесе и посебниот рок од членот 8 став (2) од истата регулатива: кога одлуката се однесува на резултатите од контрола на стока за која не е поднесена збирна декларација, декларација за привремено сместување, декларација за повторен извоз или царинска декларација, царинскиот орган може да побара изјаснување во рок од 24 часа.

Согласно националната номотехничка практика, роковите што се однесуваат на процесните права треба да бидат утврдени во Законот, а не да се оставаат за подзаконско уредување.

Член 21 став (7) точка б) и став (8) точка б)

Посебни случаи за укинување на одлуките за ЗТИ и ЗИП

Согласно ставот (7), царинскиот орган ја укинува одлуката за задолжителна тарифна информација кога таа повеќе не е во согласност со определени извори за толкување на номенклатурата или „во други посебни случаи“. Истата отворена формулација е употребена и во ставот (8) точка б) за задолжителната информација за потекло. Нацртот не определува кои се тие случаи, со кој пропис се утврдуваат и дали одредбата може да се примени непосредно.

Препорака 8:

Во членот 21 став (7) точка б) и став (8) точка б) да се додаде изречно упатување на прописот со кој ќе бидат утврдени посебните случаи, на пример: „б) во други посебни случаи утврдени со прописот донесен врз основа на членот 194 од овој закон.“

Доколку не се предвидува истото да се уреди со овој пропис, точките б) во двата става да се избришат, бидејќи не можат да претставуваат самостојна правна основа за укинување.

Формулацијата „во други посебни случаи“ е преземена од членот 34 став (7) точка (б) и став (8) точка (б) од Царинскиот законик на Унијата. Меѓутоа, во Законикот овие случаи не се оставени на неограничена дискреција на царинските органи: членот 36 точка (а) изречно ја овластува Европската комисија да донесе делегирани акти со кои ќе се утврдат конкретните случаи во кои се поништуваат одлуките за задолжителна тарифна информација и задолжителна информација за потекло.

Оттука, транспонирањето на оваа формулација во Нацрт-законот без истовремено утврдување на случаите или јасно овластување тие да се уредат со подзаконски пропис создава поширока дискреција од онаа предвидена во Царинскиот законик на Унијата.

Прашањето е особено значајно бидејќи одлуките за ЗТИ и ЗИП, согласно членот 20 став (4), важат три години и се задолжителни и за имателот и за царинскиот орган. Нивното предвременно укинување непосредно влијае врз планираните увозни и извозни активности.

Член 31

Надоместоци и трошоци

Членот 31 утврдува дека царинскиот орган не наплатува надоместоци за царинските контроли и примената на царинските прописи во редовното работно време, но по исклучок може да наплати надоместоци или да бара надоместување на трошоците за посебни услуги. Употребата на зборот „особено“ значи дека наведените услуги не претставуваат исцрпна листа. Меѓутоа, Нацрт-законот не го определува надлежниот орган, ниту начинот на утврдување и објавување на видовите услуги, висината на надоместоците и начинот на пресметување на трошоците.

Препорака 9 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во членот 31 да се додаде нов став со следнава содржина:

„Посебните услуги за кои царинскиот орган може да наплати надоместок или да бара надоместување на трошоците, висината на надоместоците и начинот на пресметување на трошоците од ставот (2) на овој член ги пропишува Владата на Република Северна Македонија. Прописот се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на интернет-страницата на Царинската управа и почнува да се применува најрано 30 дена од денот на неговото објавување. Надоместокот не може да го надмине приближниот трошок на дадената услуга.“

Прописот почнува да се применува најрано 30 дена од денот на неговото објавување.

Оваа обврска произлегува и од меѓународните договори што ја обврзуваат државата. Република Северна Македонија ја прифати Спогодбата за олеснување на трговијата на Светската трговска организација во 2015 година, а Спогодбата е во сила од 22 февруари

2017 година. Членот 6 од Спогодбата бара информациите за надоместоците да бидат објавени, надоместоците да не се применуваат сè додека информациите не се објавени, помеѓу објавувањето и почетокот на нивната примена да се остави разумен рок, и надоместоците за царинско постапување да бидат ограничени на приближниот трошок на дадената услуга.

Без објавена тарифа економските оператори не можат однапред да ги пресметаат трошоците на увозната или извозната активност, а постои и ризик од различна пракса за идентични услуги. Јасните и однапред објавени износи ја штитат и Царинската управа од приговори за произволна или нееднаква наплата.

Член 40

Постапка за донесување и објавување на мерките за потекло на специфична стока

Членот 40 ја овластува Владата да донесува мерки за утврдување на потеклото на специфична стока, но не ја уредува постапката за нивно донесување, правната форма на актот и начинот на неговото објавување.

Препорака 10:

Членот 40 да се дополни со одредби според кои мерките ги донесува Владата по предлог на надлежниот министер, а во предлогот се идентификуваат специфичната стока, применливото правило за потекло, причините за донесување и датумот од кој мерката се применува.

Мерките се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на интернет страницата на Царинската управа, а се применуваат по истек на најмалку 30 дена од денот на објавувањето.

Мерките немаат ретроактивно дејство и не се применуваат на стока за која царинската декларација е прифатена пред денот на нивната примена.

Мерките од членот 40 може непосредно да влијаат врз утврдувањето на потеклото на стоката и врз применливите царински и трговски мерки. Затоа, постапката за нивно донесување и објавување треба да биде однапред јасно уредена, за економските оператори навремено да ја знаат нивната содржина и датумот на примена.

Член 44

Елементи што не се вклучуваат во царинската вредност

Членот 44 ги утврдува елементите што не се вклучуваат во царинската вредност, меѓу кои и трошоците за транспорт по влезот во царинското подрачје. Меѓутоа, не е преземен условот овие елементи да бидат прикажани одделно од цената што е вистински платена или треба да се плати.

Препорака 11:

Воведната реченица на членот 44 да гласи: „При утврдување на царинската вредност согласно членот 42 од овој закон, не се вклучуваат следниве елементи, доколку се прикажани одделно од цената што е вистински платена или треба да се плати:“

Условот непосредно произлегува од членот 72 од Царинскиот законик на Унијата и е применлив на сите елементи наведени во членот 44. Неговото изоставување може да создаде впечаток дека трошоците за транспорт по влезот автоматски се исклучуваат, независно од тоа дали можат проверливо да се разграничат од вкупно платената цена.

Во пракса трошоците за внатрешниот дел од транспортот често не се посебно прикажани во фактурата или во транспортната документација. Кога нивниот износ не може одделно да се утврди, не постои објективна основа за исклучување од царинската вредност.

Членови 45, 113 и 114

Привремена царинска вредност и последователно порамнување на трансферните цени

Членот 45 му дозволува на царинскиот орган, по поднесено барање, да одобри определени износи да се утврдуваат врз основа на посебни критериуми кога не можат да се утврдат на датумот на прифаќање на декларацијата. Членовите 113 и 114 ја уредуваат поедноставената и дополнителната декларација. Нацртот, меѓутоа, не ги уредува условите, постапката и содржината на одобрението од членот 45, ниту предвидува пропис со кој тие ќе се уредат.

Поврзани правни лица што работат според однапред утврдена методологија за трансферни цени ја утврдуваат конечната меѓусебна цена по завршување на финансиската година. Отсуството на јасно уреден механизам за третман на таквите прилагодувања создава правна несигурност и ризик редовни деловни трансакции да бидат третирали како неточно декларирање.

Препорака 12 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во членот 45 да се утврдат условите за издавање на одобрението, неговата содржина и рокот за конечно утврдување на износите, вклучувајќи изречно и случаите кога елементите на цената меѓу поврзани лица се утврдуваат според однапред договорена методологија содржана во писмен договор склучен пред увозот.

Во членот 114 изречно да се утврди дека дополнителната декларација поднесена во рамките на одобрението од членот 45 е составен дел на единствениот и неделив документ од ставот (6) на тој член.

Механизмот да важи еднакво при зголемување и при намалување на царинската вредност.

Постапката, обрасците и роковите да се уредат со подзаконски пропис, со определен рок за донесување.

Законот веќе го содржи основот за ова решение. Членот 114 став (6) определува дека поедноставената и дополнителната декларација се сметаат за единствен и неделив документ што произведува дејство од денот на прифаќање на поедноставената декларација. Од тоа произлегува дека дополнувањето на податоците не е исправка на неточно дадена изјава, туку довршување на акт што Законот го третира како целина. Дополнително, членот 118 став (3) веќе овозможува измена на декларацијата по пуштањето на стоката во рок од три години.

Механизмот е предвиден и во правото на ЕУ. Членот 73 од Царинскиот законик на Унијата, чија транспозиција е членот 45, постои токму за износите што не се определени на датумот на прифаќање, а одобрението издадено врз основа на тој член е инструментот преку кој царинскиот орган однапред ја прифаќа методологијата. Земјите членки тоа го уредиле со подзаконски и управни акти, а истата рамка е опишана и во Компендиумот за царинска вредност на Генералниот директорат за даноци и царинска унија.

Во националниот правен систем, практичната примена генерално зависи од постоењето јасна правна основа и прецизно утврдени услови и постапка за издавање на одобрението. Доколку тие не се уредат со Законот или со подзаконски пропис, постои значителен ризик механизмот воопшто да не се применува во пракса. Одобрението истовремено му овозможува на царинскиот орган однапред да ја разгледа и оцени предложената методологија, со што се обезбедуваат поголема контрола и правна сигурност за двете страни.

Член 66 став (1) точка б)

Утврдување на стока што е предмет на измами од големи размери

Членот 66 став (1) точка б) предвидува дека, во случај на посебни постапки или привремено сместување, Владата може привремено да ја забрани употребата на општото обезбедување во однос на стока за која е утврдено дека е предмет на „големи измами“. Во Законот не е определено што се подразбира под тој поим, врз основа на кои критериуми се утврдува и каков е неговиот однос со кривичното дело царинска измама.

Препорака 13:

Изразот „големи измами“ да се замени со „измами од големи размери“ и да се утврдат објективни критериуми за неговата примена, како што се зачестеноста на случаите, количината или вредноста на стоката, износот на царинскиот долг изложен на ризик и доволноста на општото обезбедување.

Да се уредат времетраењето, образложувањето и задолжителното објавување на одлуката на Владата.

Членот 96 став (1) точка б) од Царинскиот законик на Унијата го користи поимот како праг за процена на царинскиот ризик што може да оправда привремено ограничување на општото обезбедување. Јасните царински критериуми ќе спречат мерката погрешно да се условува со претходно утврдена кривична одговорност и ќе обезбедат предвидлива примена. Вредносниот праг од Кривичниот законик може да послужи како ориентациски показател.

Член 76 во врска со членот 77

Одложено плаќање

Членот 76 ги утврдува начините на кои царинскиот орган може да одобри одложено плаќање. За разлика од членот 240 од постојниот Царински закон, кој во една одредба ги уредува системите и роковите, во нацртот овие прашања се поделени во два члена. Роковите од постојниот закон се содржани во членот 77.

Постојат, меѓутоа, термилошки и системски нејаснотии. Во членот 76 точка в) се употребува изразот „единечно книжени“, иако членот 73 став (2), на кој се упатува, предвидува „еднократно книжење“. Не е прецизирано ниту дали различните начини на одложено плаќање може да се применуваат паралелно, како што е изречно предвидено во постојниот закон.

Препорака 14:

Изразот „единечно книжени“ во членот 76 точка в) да се замени со „опфатени со еднократно книжење“, заради усогласување со членот 73 став (2) од нацртот и со членот 110 точка в) од Царинскиот законик на Унијата.

Изречно да се предвиди дека царинскиот орган може да одобри паралелна примена на поединечното одложено плаќање и на еден од начините на збирно одложено плаќање.

Да се определи задолжителната содржина на одобрението — одобрениот начин или начини, периодот за збирно книжење кога е применливо и рокот за плаќање утврден согласно членот 77.

Постојната формулација може погрешно да се разбере како упатување на повеќе поединечни книжења. Изречното уредување на паралелната примена обезбедува континуитет со постојното решение, а определувањето на задолжителната содржина на одобрението му овозможува на секој корисник однапред да знае кој начин му е одобрен и на кој датум настанува обврската за плаќање.

Членови 78 и 80

Камата кај поволностите за плаќање и затезна камата

Членот 78 му дозволува на царинскиот орган да одобри поволности за плаќање различни од одложеното плаќање, под услов должникот да поднесе обезбедување. Каматата се пресметува во висина на референтната стапка за пресметување на казнената камата, зголемена за пет процентни поени. Членот 80 за затезната камата ја користи истата основа, зголемена за седум процентни поени.

Препорака 15 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во членот 78 став (2) каматата да се утврди во висина на каматната стапка на Народната банка на Република Северна Македонија за нејзините основни операции, зголемена за еден процентен поен, а во членот 80 став (1) во висина на истата стапка зголемена за два процентни поени, согласно членот 112 став (2) и членот 114 став (1) од Царинскиот законик на Унијата.

Членот 78 во најголем дел го транспонира членот 112 од Царинскиот законик на Унијата. Преземени се условот за обезбедување, можноста за ослободување од обезбедување или камата во случај на сериозни економски или социјални потешкотии и прагот од 10 евра. Единственото суштинско отстапување се однесува на висината на каматата кое што не претставува само техничка разлика. Значително повисоката каматна стапка ја зголемува цената на одобрената поволност и може да го направи нејзиното користење економски неисплатливо за економските оператори на кои им е потребна. Со тоа се поткопува олеснителниот карактер на членот 78 и се намалува практичното значење на механизмот.

Стапките од членовите 78 и 80 се преземени од постојниот Царински закон, во кој се утврдени пред усогласувањето со Царинскиот законик на Унијата да претставува рамка на царинската реформа. Тие, според тоа, не се резултат на проценка дека националните околности налагаат отстапување од решението на Законикот, туку на пренесување на постојната одредба.

Во Царинскиот законик на ЕУ, за државите чија валута не е еврото, членот 112 став (2) предвидува кредитна камата во висина на стапката што националната централна банка ја применува за своите основни операции на рефинансирање, зголемена за еден процентен поен, а членот 114 став (1) истата основа зголемена за два процентни поени за затезната камата. Тоа правило е непосредно применливо и не бара адаптација при транспозицијата.

Член 108 во врска со членовите 147 и 150

Царински статус на домашната стока при транзит

Членот 108 точка б) предвидува дека домашната стока го губи царинскиот статус кога е ставена во транзитна постапка, постапка на сместување или внатрешна преработка. Изразот „транзитна постапка“ е употребен општо и не разграничува меѓу постапката уредена во членот 147 и движењето уредено во членот 150.

Членот 150 предвидува дека транзитната постапка се применува и на стока што преминува преку земја или територија надвор од царинското подрачје, кога тоа е предвидено со меѓународен договор или кога превозот се врши по единствен транспортен документ изготвен во царинското подрачје, при што во вториот случај постапката се прекинува додека стоката е надвор. Меѓутоа, поради општата употреба на изразот „транзитна постапка“ во членот 108 точка б), може да се заклучи дека домашната стока го губи царинскиот статус и кога е ставена во постапката од членот 150. Истото прашање се поставува и кај точката а) од членот 108, во која не е преземен резервниот услов од членот 154 точка а) од Царинскиот законик на Унијата.

Препорака 16:

Да се појасни дали при движењето по членот 150 стоката го задржува царинскиот статус на домашна стока.

Доколку го задржува, членот 108 точка а) да се дополни со „доколку не се применуваат правилата од членот 150 од овој закон“, а во точката б) општиот израз „транзитна постапка“ да се замени со „транзитна постапка од членот 147 од овој закон“.

Членот 154 од Царинскиот законик на Унијата содржи два резервни услова што во нацртот се испуштени. Условот „доколку тоа е дозволено според царинските прописи“ веќе е содржан во членот 108 точка б), па потребната корекција не е негово повторно внесување, туку разграничување на двата вида движење.

АмЧам не предлага во Законот да се воведат изразите надворешен и внатрешен транзит, бидејќи тие поими во правото на Унијата се врзани за царинско подрачје составено од повеќе држави. Потребно е, меѓутоа, односот меѓу членот 108 и членот 150 да биде недвосмислен, бидејќи станува збор за одредби во истиот закон што упатуваат на спротивни решенија.

Прашањето има и практично значење поради Конвенцијата за заедничка транзитна постапка, која Република Северна Македонија ја применува од 1 јули 2015 година.

Член 115 став (5)

Потврдување на автентичноста на царинската декларација

Барањето за електронско постапување во најголем дел е опфатено со нацртот. Членот 5 став (1) ја утврдува електронската размена како правило, а согласно членот 112 придружните документи ги поседува декларантот и ги доставува само кога тоа е пропишано или потребно за царинска контрола. Членот 115 став (5), меѓутоа, предвидува дека царинската декларација „мора да биде заверена“, без да определи што се подразбира под заверка и како таа се спроведува при електронско поднесување.

Препорака 17 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во членот 115 став (5) изразот „заверена“ да се замени со формулација што ја одразува потврдата на автентичност, на пример: „Автентичноста на царинската декларација доставена во електронска форма се потврдува во согласност со прописите за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.“

Барањето за автентикација произлегува од членот 170 став (4) од Царинскиот законик на Унијата, но начинот на неговото исполнување во Унијата е уреден преку средствата за електронска идентификација во електронските системи, што во нацртот не е предвидено.

Изразот „заверена“, без дополнително појаснување, може да се протолкува како барање за потпис, печат или друга формалност на хартија, со што би се создала паралелна постапка и би се довело во прашање начелото на електронска размена од членот 5. Изречното поврзување со средствата за електронска идентификација обезбедува целосно транспонирање и доследно електронско постапување.

Член 121

Внесување во евиденцијата на декларантот

Членот 121 овозможува поднесување царинска декларација во форма на внесување во евиденцијата на декларантот, при што податоците треба да бидат достапни на царинскиот орган во неговиот електронски систем во моментот на поднесувањето. Одредбата не ги уредува подетално условите за одобрението и начинот на користење на овој механизам.

Препорака 18:

Членот 121 да се дополни со уредување на условите за издавање на одобрението и на начинот на користење на внесувањето во евиденцијата на декларантот, по урнек на членот 150 од Делегираната регулатива 2015/2446, или изречно да се предвиди дека тие ќе се уредат со подзаконски пропис со определен рок.

Станува збор за институт со значаен потенцијал за олеснување на царинските постапки, кој се разликува од постојното локално царинење по тоа што внесувањето само по себе претставува декларација и овозможува откажување од обврската за поднесување на стоката. Јасната нормативна рамка е предуслов за негова реална примена, особено

имајќи предвид дека практичната примена на сличниот механизам во постојниот закон е ограничена.

Член 166 став (2)

Рок за употреба на стоката во постапката на крајна употреба

Членот 166 ја уредува постапката на крајна употреба, во која стоката се пушта во слободен промет со изземање од плаќање увозни давачки или со намалена стапка, под услов да биде употребена за пропишаната намена. Ставот (2) му овозможува на царинскиот орган во одобрението да ги утврди условите под кои стоката се смета за употребена за пропишаната крајна употреба. Одредбата, меѓутоа, не го определува рокот во кој стоката треба да биде употребена, ниту предвидува минимална временска рамка или критериуми за негово утврдување. Оттука, рокот се определува во секое поединечно одобрение, поради што економските оператори при набавката на сировини не можат однапред да го предвидат периодот во кој тие ќе мора да бидат употребени.

Препорака 19:

Членот 166 став (2) да се измени и да гласи:

„(2) Кога стоката е во фаза на производство во кое само пропишаната крајна употреба може економично да се примени, царинскиот орган во одобрението ги утврдува условите и рокот под кои стоката се смета дека е употребена за целите за кои е пропишана примена на изземање од плаќање на увозни давачки или намалена стапка на увозни давачки. Рокот не може да изнесува помалку од 24 месеци од денот на ставањето на стоката во постапката на крајна употреба.

Компаниите од прехранбената, фармацевтската, хемиската и од други индустрии увезуваат сировини чии цени значително варираат во зависност од сезонските приноси, климатските услови и движењата на светските пазари. Набавката во периодите кога цените се поповолни е важен инструмент за одржување на нивната конкурентност. Кога рокот во кој сировината мора да биде употребена се определува во секое поединечно одобрение, без однапред утврдена минимална временска рамка, компаниите не можат сигурно да ги планираат набавките, залихите и производните циклуси.

Исто така, ваквото прецизирање на рокот е во согласност со интенцијата на новото законско решение, бидејќи овозможува поголема флексибилност при спроведувањето на постапката на крајна употреба и придонесува кон остварување на целите на новиот Царински закон: олеснување на трговијата, намалување на административниот товар и зајакнување на конкурентноста на домашната преработувачка индустрија, без притоа да се доведе во прашање ефективностa на царинската контрола.

Член 208 став (1)

Прекршочна одговорност за непочитување на роковите

Членот 208 став (1) предвидува глоба за овластено службено лице во Царинската управа ако не донесе решение или друг акт „во роковите утврдени со овој закон“. Одредбата не ги наведува одредбите и роковите на кои се однесува прекршокот.

Препорака 20:

Во членот 208 став (1) таксативно да се наведат членовите и роковите чие непочитување претставува прекршок.

Потребата од таксативно набројување е потврдена и со постојното законодавство — членот 269-а од важечкиот Царински закон изречно ги набројува членовите на кои се однесува оваа одговорност. Во нацртот е задржана основната прекршочна норма и висината на глобата, но е испуштен списокот на одредбите, со што се намалува постојното ниво на правна определеност.

Прецизирањето е во интерес и на службените лица и на економските оператори. Службените лица ќе знаат за кои конкретни пропуштања може да одговараат, а економските оператори ќе добијат поефикасна заштита од неоправдано административно молчење. Впрочем, прецизното определување на роковите чие непочитување повлекува одговорност придонесува кон нивна ефективна примена, го намалува ризикот од неоправдано административно молчење и ја зајакнува заштитата на странките.

5. Разграничување меѓу законската и подзаконската материја

Царинскиот законик на Унијата, Делегираната регулатива 2015/2446 и Регулотивата за спроведување 2015/2447 претставуваат поврзана регулаторна целина. Законикот ги утврдува основните правила, додека двете регулативи ги содржат условите, критериумите, исклучоците и оперативните правила неопходни за нивната практична примена. Во земјите членки тие се непосредно применливи. До пристапувањето, во Северна Македонија, истите не можат самостојно да претставуваат извор на права и обврски, поради што при транспонирањето мора да се обезбеди национална правна основа и за нивната содржина.

Членот 194 од нацртот содржи само општо овластување Владата да донесува поблиски прописи за спроведување на Законот, без да определи за кои членови и за кои прашања. Како последица, одредени прашања што се уредени со постојното законодавство изгледаат како изоставени од новата рамка, што создава оправдана загриженост во однос на континуитетот на постојните постапки и одобренија.

Прашањето особено се појавува кај следниве одредби, кај кои материјата што во Унијата е уредена со делегираната и со спроведбената регулатива во нацртот не е ниту уредена ниту изречно делегирана:

Одредба од нацртот	Прашање што недостасува	Релевантен акт на ЕУ
Член 6 став (5)	Случаите на поништување на регистрацијата, датумот на престанок и известувањето на регистрираното лице	Член 7 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 14 став (12) точка f)	Случаите во кои не се применува правото на изјаснување	Член 10 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 15 став (4) во врска со членот 24	Основите, траењето и престанокот на суспензијата и последиците врз статусот овластен економски оператор	Членови 16–18 и 30 од Делегираната регулатива 2015/2446

Одредба од нацртот	Прашање што недостасува	Релевантен акт на ЕУ
Член 37	Листата на стока што се смета за целосно добиена во една земја	Член 31 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 42 став (2)	Плаќање во форма различна од парично	Член 129 од Регулацијата за спроведување 2015/2447
Член 42 став (3) точка г)	Критериумите за испитување дали поврзаноста влијаела врз трансакциската вредност	Член 134 од Регулацијата за спроведување 2015/2447
Член 43 став (1) точка в)	Кога тантијемите и надоместоците за лиценци се услов за продажба	Член 136 од Регулацијата за спроведување 2015/2447
Член 43 став (1) точка д)	Утврдување и распределба на транспортните трошоци до местото на внесување	Член 138 од Регулацијата за спроведување 2015/2447
Член 45	Условите за издавање одобрение за поедноставено утврдување на износите	Член 71 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 46	Оперативните правила за идентична и слична стока и за дедуктивниот метод	Членови 141 и 142 од Регулацијата за спроведување 2015/2447
Член 111	Податоците на декларацијата, форматите и кодовите	Анекс Б од Делегираната и од Спроведбената регулатива
Член 114 став (4)	Случаите на изземање од дополнителна декларација	Член 183 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 121	Условите за внесување во евиденцијата на декларантот	Член 150 од Делегираната регулатива 2015/2446
Член 122	Условите за користење на самооценувањето	Член 151 од Делегираната регулатива 2015/2446
Членови 124 и 125	Времето и местото на прегледот, количината на мострите, дополнително земање и враќање	Членови 238 и 240–242 од Регулацијата за спроведување 2015/2447

Препорака 21 · КЛУЧНА ПРЕПОРАКА

Во секоја релевантна одредба од Законот изречно да се определи кои прашања ќе бидат дополнително уредени со подзаконски пропис.

Доколку се задржи општото овластување од членот 194, во него таксативно да се наведат членовите за чие спроведување ќе се донесат подзаконски прописи и прецизно да се определи предметот и опфатот на овластувањето за секој од нив.

Суштинските услови, основите, роковите и ограничувањата што непосредно влијаат врз правата и обврските да се определат со Закон, додека техничките детали и начинот на спроведување може да се уредат со подзаконски пропис.

5.1. Царински ослободувања

Членот 193 предвидува Владата, по предлог на министерот за финансии, да ги пропише поблиските критериуми и начинот на спроведување на царинските ослободувања, како и вредноста, количината, видот или намената на стоката. Систематското место на членот упатува дека овластувањето се однесува на сите ослободувања од Дел IX, но тоа не е изречно наведено, ниту е определено кои прашања ќе се уредат за секое поединечно ослободување.

Во продолжение се прикажани дел од прашањата за кои останува нејасно дали и на кој начин ќе бидат уредени со подзаконскиот пропис.

Ослободување	Прашање што недостасува	Релевантен акт на ЕУ
Член 187 точка а) — личен багаж	Праговите и условите	Член 41 од Регулативата (ЕЗ) 1186/2009 и Директивата 2007/74/ЕЗ
Член 187 точка б) — пренесување живеалиште	Претходно живеалиште, употреба на имотот, рокови и ограничувања по увозот	Членови 3–11 од Регулативата 1186/2009
Член 187 точка в) — стока поради брак	Опфат, рокови и ограничувања	Членови 12–16 од Регулативата 1186/2009
Член 187 точка г) — предмети на патници	Дали се задржуваат ограничувањата за пограничните подрачја, работници и екипажи	Член 13 од Директивата 2007/74/ЕЗ
Член 187 точка д) — некомерцијални пратки	Вредносен праг и количински ограничувања	Членови 25–27 од Регулативата 1186/2009 (праг од 45 евра)
Член 187 точка и) — посебни контејнери	Дефиниција на поимот	Член 107 став (2) точка г) од Регулативата 1186/2009
Член 187 точка љ) — ученици и студенти	Условите, опфатот и периодичноста	Членови 21 и 22 од Регулативата 1186/2009
Член 187 точка м) — одликувања и награди	Видовите предмети и некомерцијалната природа	Член 81 од Регулативата 1186/2009
Член 188 точка в) — образовна и научна стока	Корисниците, условите и видовите стока	Членови 42–51 и анексите на Регулативата 1186/2009

Ослободување	Прашање што недостасува	Релевантен акт на ЕУ
Член 188 точка л) — фармацевтски производи	Изречно опфаќање и на ветеринарната медицинска употреба	Член 60 од Регулацијата 1186/2009
Член 190 — донации и проекти	Постапката, потребните докази и начинот на остварување	—

Препорака 22:

Членот 193 да се дополни со изречно определување дека овластувањето се однесува на сите царински ослободувања од Дел IX, вклучувајќи ги и ослободувањата од членот 190.

5.2. Преоден режим и консултација

Членот 212 од нацртот предвидува подзаконските акти да се донесат во рок од една година од денот на стапување во сила на Законот, а согласно членот 214 Законот се применува од 1 октомври 2028 година. Определувањето рок е соодветно решение, но тоа што недостасува е преоден режим за периодот до донесувањето на новите прописи и вклучување на деловната заедница во нивната подготовка.

Препорака 23:

Да се предвиди преодно правило според кое подзаконските прописи донесени врз основа на постојниот Царински закон остануваат во сила и се применуваат до донесувањето на новите прописи, доколку не се во спротивност со овој закон.

Нацртите на подзаконските прописи да бидат објавени и ставени на консултација со деловната заедница пред нивното донесување, со рок за доставување коментари од најмалку 30 дена.

Донесувањето на подзаконските прописи да претходи на повторната проценка на одобренијата предвидена во членот 210, за проценката да се врши според конечно утврдени услови.

Ризикот од ненавремено донесување на подзаконските прописи е потврден со Анализа на АмЧам на најзначајните економски закони. Анализата опфаќа 25 економски закони и 443 законски текстови во периодот од 1 јануари 2005 до 31 декември 2025 година и покажува дека само 16% од потребните подзаконски прописи биле донесени во пропишаниот рок. Медијаната на доцнењето изнесува 130 дена, а 60% од задоцнетите прописи биле донесени повеќе од три месеци по истекот на рокот.

Овие наоди покажуваат дека самото определување рок за донесување на подзаконските прописи не е доволна гаранција за нивно навремено усвојување. Без преодно правило, евентуалното доцнење може да создаде реален правен вакуум, различно толкување и нееднаква примена на Законот.

Економските оператори треба да располагаат со доволно време за приспособување на своите интерни процедури, информациски системи и документација, како и за обука на вработените. Затоа, постојните подзаконски прописи треба да продолжат да се

применуваат до донесувањето на новите, а новите прописи треба да бидат донесени по претходна консултација и доволно време пред почетокот на примената на Законот и повторната проценка на одобренијата.

Технички и терминологички забелешки

- Во членот 25 став (2) се користат два различни термина — „одлука за присилна наплата“ и „одлука за одредување на присилна наплата“. Препорачуваме употреба на единствен термин низ целиот став.
- Во ДЕЛ I од нацртот по Поглавје 4 следи Поглавје 6 — недостасува Поглавје 5.

6. Препорака кон Нацрт-Законот за Националната едношалтерска околина за царина

Член 16

Ограничување на целта при размената на информации

Членот 16 овозможува електронска размена на информации меѓу царинскиот орган и јавните органи, вклучително и податоци доставени од економските оператори, за потребите на спроведување на постапките и контролите опфатени со системот. Одредбата не воспоставува доволно јасно ограничување на целта за која разменетите податоци може да се користат.

Препорака 24:

Во членот 16 изречно да се утврди дека податоците разменети преку Националниот едношалтерски систем за царина може да се користат единствено за целта на постапката или контролата за која се разменуваат и дека нивната понатамошна употреба за други цели не е дозволена без посебен законски основ.

Ограничувањето е особено важно во однос на комерцијално чувствителните податоци, како што се увозните цени и вредностите од фактурите. Царинскиот орган, во рамките на своите надлежности, ја утврдува и проверува царинската вредност согласно царинските прописи. Користењето на овие податоци од друг јавен орган за цели што не се поврзани со постапката за која се разменуваат води кон нивна пренамена надвор од првично утврдената цел и кон непотребно изложување на доверливи деловни информации.

Јасното определување на целта не ја ограничува институционалната соработка, туку обезбедува предвидлива и безбедна размена, со разграничување на надлежностите и соодветна заштита на доверливите податоци. Препораката е и во функција на членот 7 од Царинскиот закон, според кој сите информации што царинскиот орган ги добива во спроведувањето на својата надлежност, а кои по природа се доверливи, се опфатени со обврската за чување службена тајна.